

TÁRSAS KAPCSOLATOK VIZSGÁLATA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

Nagy Krisztina

SZTE Oktatásméleti Kutatócsoport

Kulcsszavak: többszemponú szociometria; társas kapcsolatok

A gyermekek szociális fejlődésének elsődleges színtere a család, de az iskolának is jelentős szerepe van ennek alakulásában. Az iskolás gyerekek idejük nagy részét kortársaik körében töltik, a gyermekek társas kapcsolati hálója folyamatosan átalakul az iskolába kerülést követően (N. Kollár és Szabó, 2004; Vajda, 2004; Mérei, 2006; Szabó és Virányi, 2011).

Kutatásomban a többszemponú szociometria módszerével vizsgáltam egy általános iskolai osztály (N=21) társas kapcsolatainak alakulását két év viszonylatában. A saját készítésű szociometriai felmérőlapot a tanulók 6. és 8. osztályban töltötték ki, a két felmérőlap tartalmában megegyezett. Az eltérő időpontban kapott eredmények összevetése során arra kerestem a választ, hogy milyen mértékben változhat egy már kialakult osztályszerkezet, illetve, hogy egy adott évben készült szociometriai vizsgálat mennyire vetítheti előre a csoport további alakulását, illetve milyen változások tapasztalhatók évekkel később.

A kapott eredmények alapján az osztály már az első mérés során egységes egészként jelent meg, a nemek elkülönülése ellenére az információáramlás folyamatos volt, a csoport valamennyi tagja összekapcsolódott. A nemek között erőteljes klikkesedés az első mérésben nem fordult elő, ez azonban a második mérésre megváltozott. Ekkorra a már korábban kialakult kapcsolatok tovább polarizálódtak, a fiúk és a lányok meglévő csoportjaiban további klikkek jöttek létre. Azonban a peremhelyzetben lévők és az egyedülálló helyzete nem változott jelentősen, mivel a központi szerkezet és az elsődleges baráti kapcsolatok már az első mérés alapján stabilan kirajzolódtak.

Az eredmények megerősítették, hogy a szociometria módszere elsősorban az adott osztály aktuális társas helyzetének feltárására szolgál, azonban jelezheti előre annak későbbi alakulását is. Segítségével feltérképezhetővé válik az a rejtett viszony, ami a tanulók között kimondatlanul is jelen van. A pedagógus és az osztályfőnök képet kap osztálya helyzetéről, a közösséget alkotó egyének viszonyáról, fel tud készülni korábban nem várt konfliktushelyzetekre, megakadályozhatja azok kirobbanását vagy elmélyülését.

D2